



سال شمار  
زندگی  
استاد احمد  
احمدی بیرجندی

آنچه مسلم است (خلق در پله بالا و قضاوت Juger و انتقاد La Critique تا در پلهای پایین تر جای دارد. انتقاد بیایه هنر اصیل نمی‌رسد ولی هنرمند را از کجروی‌های هنری باز می‌دارد<sup>(۱)</sup>).

برخی درباره نقادان سخن قضاوت‌هایی تند و استهزاء آمیز کرده و آنها را مزاحم‌های مبتذل و ملال‌انگیزی معرفی کرده‌اند. چنانکه چخوف نویسنده روسی با نیشخندی معنی دار در این باب می‌گفته است: «نقادها مثل خرمگس‌هایی هستند که روی پیکر اسب می‌نشینند و او را نیش می‌زنند و از شخم کردن زمین باز می‌دارند.

اسب پوست را بهم می‌کشد و دم را تکان می‌دهد. خرمگس برای چه وزوز می‌کند؟ شاید خودش هم نمی‌داند فقط طبعی دارد بی‌آرام که دلش می‌خواهد دیگران هم آن را حس کنند: گویا می‌خواهد بگوید: می‌دانید؟ من هم زنده‌ام و می‌دانم چطور وزوز کنم!»

آیا چخوف دست کم، قدری مبالغه نمی‌کند؟ گمان دارم این وزوز نیش آلود منتقد لازم است تا «هنرمند» دنیای اطراف را فراموش نکند و مسئولیت خود را درک کند و حاضر شود به جامعه و زمان خویش حساب پس بدهد<sup>(۲)</sup> یا به قول سعدی «متکلم را تا کسی عیب نگیرد سخنش صلاح نپذیرد» و چنین‌اند همه هنرمندان - و برای لزوم انتقاد همین کافی است. □ پانوشته:

- ۱- المنجد فی الادب و العلوم
- ۲- در کتاب Reflexions et Maximes (اندیشه‌ها و کلمات قصار)
- ۳- بقول مولانا: چون غرض آمد هنر پوشیده شد صد حجاب از دل بسوی دیده شد
- 4- Lire un vieux texte avec des yeux neufs.
- ۵- سخنی است منسوب به Coile که از منتقدان معروف است.
- ۶- در نوشتن این مقاله از آثار Jean Suberville استفاده شده است.
- ۷- دکتر عبدالحسین زرین‌کوب شعر بی دروغ: شعر بی نقاب صفحه ۷.

فارسی را با نظری تازه می‌خوانند و لطائف و زیباییهای آنرا بخوبی معرفی می‌کنند.

نمونه این تحلیل‌های دقیق را می‌توان در برخی مجلات ادبی و انتقادی یافت و این آن راهی است که هنوز کاملاً هموار نشده و کارهایی از این قبیل باید در آینده انجام پذیرد.

همگانی کردن چیزهای نو نیز بدین صورت انجام می‌شود که مردم را در جریان متون و آثاری که منتشر می‌شود قرار می‌دهند.

منتقد باید آثاری را که حائز ارزش و اهمیت اند تشخیص دهد. و راهنمایش در این انتقاد تنها وجدان و استعداد خودش باشد زیرا به هیچ‌وجه نمیتوان به تعریف و تمجید و یا بدگویی گذشتگان یا معاصران اعتماد کرد. البته این کار علاوه بر استعداد و لیاقت بذوق و تجربه و دانش کافی نیز نیازمند است و تاج سر همه این خصائل - همان طور که اشاره شد- انصاف و عدالت و شجاعت ادبی است.

منتقد باید شهرت‌های کاذب را در هم ریزد و نویسندگان و آثار بزرگی را که درگوشه خمول و گمنامی و یا غرض درافتاده‌اند بیرون کشد و آنها را در پرتو نور دانش و انتقاد و سنجش خود فروزنده و مشهور و تابناک سازد. تا بحق خود دست یابند.

ضرر انتقاد: این حقیقت چه نیکو در شعری که به (دتوش Destouches) و یا بوالو منسوب است آمده:

La Critique est aisee et l'art difficile!

انتقاد چه آسانست و هنر چقدر دشوار!  
خلق یک اثر دارای منزلتی بس عالیتر از قدرت انتقاد و قضاوت است:

زیرا اولی نشان ابداع و ابتکار و آفرینش هنری است ولی دومی چیزی جز تشخیص صحیح از سقیم و درست از نادرست نیست.

ممکن است کسی شاعر و نویسنده متولد شود و این استعداد را با خود به جهان آورد اما منتقد کم کم پرورش می‌یابد (منتقد یک اثر را نقد می‌کند اما خود از آوردن نظیر آن عاجز است<sup>(۵)</sup>).

کله Coile خود باین عجز و زبونی اعتراف میکند. ممکن است که منتقد مبدع و مبتکر نیز وجود داشته باشد همچنانکه نویسنده و شاعر و منتقد نیز وجود دارد.

مهر ۱۳۰۱ ه. ش تولد در شهر بیرجند.  
 تیر ۱۳۰۶ ه. ش تحصیل در مکتب خانه  
 آخوند تخت‌کش....  
 شهریور ۱۳۰۷ ه. ش شروع تحصیل در دبستان  
 شوکتیه بیرجند.  
 خرداد ۱۳۱۷ ه. ش فراغ از تحصیل از دبستان  
 شوکتیه بیرجند.  
 شهریور ۱۳۲۰ ه. ش فراغ از تحصیل بعد از تمام  
 کردن تحصیلات شوکتیه و بازگشت به دوره دو ساله  
 دانشسرای مقدماتی بیرجند.  
 شهریور ۱۳۲۲ ه. ش تحصیل در دانشسرای  
 مقدماتی بیرجند.  
 سالهای ۲۳ و ۲۴ ه. ش تدریس در دبیرستان‌های  
 شوکتیه بیرجند.  
 شهریور ۲۴ تا ۲۸ ه. ش راهی شدن به تهران و  
 موفق به اخذ لیسانس در دانشسرای عالی تهران و  
 توفیق به ادامه تدریس دبیری در بیرجند.  
 سال ۱۳۳۱ ه. ش ترجمه افکار و اندیشه‌های  
 ولتر، مشهد - انتشارات توس.  
 شهریور ۱۳۳۵ ه. ش قبول ریاست دانشسرای  
 مقدماتی بیرجند تا سال ۱۳۴۰ ه. ش.  
 شهریور ۱۳۴۰ ه. ش درخواست انتقال از بیرجند  
 به مشهد.  
 خرداد ۱۳۴۴ ه. ش تدریس در تربیت معلم  
 دختران یک ساله و سپس دو ساله در مشهد.  
 سال ۱۳۴۴ ه. ش تألیف کتاب انشاء و نویسندگی،  
 مشهد، انتشارات باستان.  
 سال ۱۳۴۵ ه. ش میر سخن با همکاری دکتر  
 حسین رزمجو، مشهد، انتشارات باستان.  
 سال ۱۳۴۶ ه. ش تجدید چاپ و تجدید نظر در  
 کتاب انشاء و نویسندگی، تهران، انتشارات معراجی.  
 سال ۱۳۴۶ ه. ش دانای راز، مشهد - انتشارات  
 زوّار.  
 از سال ۱۳۴۸ ه. ش تدریس زبان فرانسه در  
 دانشکده الهیات و معارف اسلامی مشهد به مدت ۸  
 سال.  
 سال ۱۳۴۸ ه. ش دستور زبان فارسی (صرف و  
 نحو)، مشهد، انتشارات باستان.  
 سال ۱۳۴۸ ه. ش نقشی از هستی، شامل مباحث

ادبی و تربیتی مشهد، انتشارات باستان.  
 سال ۱۳۵۳ ه. ش تألیف بحثی در ادبیات  
 فارسی، مشهد، دانشسرای راهنمای تحصیلی.  
 سال ۱۳۵۵ ه. ش با قرآن آشنا شویم، مشهد،  
 انتشارات باستان.  
 سال ۱۳۵۵ ه. ش خدا را بشناسیم، مشهد،  
 انتشارات باستان.  
 سال ۱۳۵۵ ه. ش فروغی که روشنگر دلهاست،  
 مشهد (بی‌نا).  
 تا تیرماه ۱۳۵۷ ه. ش تدریس در تربیت معلم  
 پسران و دختران مشهد.  
 ۱۳۵۷ ه. ش اسلام راه روشن، مشهد، ندای  
 اسلام.  
 از سال ۱۳۵۸ ه. ش تدریس مجدد در دانشسرای  
 تربیت معلم دختران و پسران در مشهد.  
 سال ۱۳۵۸ ه. ش تألیف آموزش و پرورش در  
 شاهنامه، مشهد، دانشسرای راهنمایی.  
 سال ۱۳۵۸ ه. ش پرتویی از سیمای تابناک علی  
 (ع)، مشهد، خراسان.  
 سال ۱۳۵۸ ه. ش چهل حدیث از پیامبر مکرم  
 (ص) و ائمه معصومین (ع)، مشهد، ندای اسلام.  
 سال ۱۳۵۹ ه. ش مدیریت مجله آموزش و پرورش  
 خراسان.  
 سال ۱۳۶۰ ه. ش تألیف کتاب امامت و رهبری،  
 مشهد، انتشارات باستان.  
 از سال ۶۲ تا ۶۹ ه. ش قبول سرپرستی کتابخانه  
 جامع گوهرشاد، مشهد.  
 از سال ۶۴ ه. ش پند و عبرت شامل مسائل  
 تاریخی، دینی، و اخلاقی، مشهد، انتشارات آستان  
 قدس.  
 سال ۶۴ ه. ش چهارده اختر تابناک، زندگانی  
 چهارده معصوم (ع)، مشهد، انتشارات آستان قدس.  
 سال ۶۵ ه. ش مدایح رضوی در شعر فارسی،  
 مشهد، بنیاد پژوهشهای اسلامی.  
 سال ۶۶ ه. ش دیوان محمدابن حسام خوشفی با  
 همکاری آقای سالک، مشهد، اداره کل اوقاف.  
 سال ۶۶ ه. ش مناقب علوی در شعر فارسی،  
 مشهد، انتشارات آستان قدس.  
 سال ۶۹ ه. ش قبول همکاری در بنیاد پژوهشهای

اسلامی آستان قدس رضوی.  
 سال ۶۹ ه. ش تألیف اشک و خون، مناقب و  
 مراثی حضرت سیدالشهداء تهران، انتشارات اسوه.  
 سال ۶۹ ه. ش مناقب فاطمی در شعر فارسی  
 شامل مدایح دخت گرامی پیامبر (ص) مشهد، بنیاد  
 پژوهشهای اسلامی.  
 سال ۶۹ ه. ش نوبهار عالم جان، مناقب مهدوی  
 در شعر فارسی، تهران، سازمان تبلیغات اسلامی.  
 سال ۱۳۷۰ ه. ش علی اسوه تقوی و عدالت،  
 تهران، انتشارات اسوه.  
 سال ۷۱ ه. ش مناجات و دعا در شعر فارسی،  
 مشهد، بنیاد پژوهشهای اسلامی.  
 سال ۱۳۷۲ ه. ش مدایح محمدی در شعر  
 فارسی، مشهد، بنیاد پژوهشهای اسلامی.  
 سال ۱۳۷۲ ه. ش مناقب حضرت موسی ابن  
 جعفر در شعر فارسی، مشهد، بنیاد پژوهشهای  
 اسلامی.  
 سال ۷۳ ه. ش شیوه آموزش املا فارسی و  
 نگارش برای معلمان، مشهد، سازمان پژوهش و  
 برنامه درسی.  
 سال ۷۳ ه. ش شیوه نویسندگی و نگارش، قم،  
 دفتر تبلیغات.  
 سال ۷۴ ه. ش خداپرستی در شعر فارسی،  
 مشهد، انتشارات آستان قدس.  
 سال ۷۴ ه. ش شعر زندگی، مشهد، بنیاد  
 پژوهشهای اسلامی.  
 سال ۷۴ ه. ش مناقب و مراثی اهل بیت (ع)،  
 مشهد، بنیاد پژوهشهای اسلامی.  
 سال ۷۵ ه. ش نامه‌های ادبی، مشهد، بنیاد  
 پژوهشهای اسلامی.  
 سال ۷۵ ه. ش دانه و پیمانه، مشهد، انتشارات  
 گل‌نشر.  
 سال ۷۶ ه. ش مدایح و مراثی حضرت  
 ابوالفضل در شعر فارسی، مشهد، بنیاد پژوهشهای  
 اسلامی.  
 سال ۷۷ ه. ش، ۲۴ آذر ماه، سرانجام پس از چهارده  
 روز در بستر بیماری، بر اثر سکته مغزی، در بیمارستان  
 قائم مشهد، دار فانی را وداع گفت. □